

La mobilitat universitària i la llengua catalana

Els objectius comuns definits per l'espai europeu d'educació superior han comportat, ineludiblement, que les universitats catalanes s'hagin hagut d'obrir a l'exterior. Les universitats del nostre país s'han trobat abocades de ple a un procés d'internacionalització irrefrenable.

Aquesta internacionalització, per lògica, va associada a la mobilitat de l'estudiantat i del professorat a dues bandes: els nostres estudiants i professors marxen a les universitats estrangeres, però, i a la vegada, les nostres universitats reben estudiants i professors forans. Als que marxen se'ls suposen coneixements suficients de la llengua del país on van —o si més no de l'anglès—, que, d'altra banda, acrediten en la majoria dels casos amb un certificat o amb una prova de nivell. Als que arriben no sé quines habilitats comunicatives se'ls exigeixen en la seva pròpia universitat quant a la llengua del país d'acollida i desconec quins coneixements de català tenen, si són suficients i si s'han preocupat prèviament d'adquirir-los en la seva universitat d'origen.

Cal destacar, però, que les universitats del nostre país, amb la col·laboració del Comissionat per a Universitats i Recerca, han elaborat diversos materials —entre aquests la plataforma multimèdia Interc@t—, per facilitar l'autoaprenentatge virtual del català i el coneixement de l'entorn sociolingüístic a aquest col·lectiu que ha d'arribar. En tot cas, i sense restar-li importància, el nivell de competència comunicativa prèvia no hauria de ser el tema central ni el més preocupant. En canvi, sí que considero decisiu que les universitats catalanes pren-

guin les mesures pertinents per gestionar adequadament i d'una manera racional el multilingüisme que es deriva d'aquesta mobilitat internacional, a fi que no entri en conflicte amb els trets identitaris de la comunitat universitària catalana, amb una cultura i una llengua pròpies. És evident que l'anglès és la llengua de comunicació en l'àm-

“Considero decisiu que les universitats catalanes prenguin les mesures pertinents per gestionar adequadament i d'una manera racional el multilingüisme que es deriva d'aquesta mobilitat internacional, a fi que no entri en conflicte amb els trets identitaris de la comunitat universitària catalana.”

bit internacional i que al nostre país tenim, a més, una altra llengua oficial, però, com diu el professor Albert Bastardas en el seu llibre *Les polítiques de la llengua i la identitat a l'era "glocal"*, “l'anglès certament podrà ocupar les funcions pròpies de l'ordre global, és a dir, internacional, per facilitar

la comunicació a persones i grups que d'altra manera no es podrien entendre, però no hauria d'entrar a fer les que corresponen als altres nivells [...] com ara en les funcions dels ordres continental o supraestatal o bé estatal-nacional". Cal garantir el respecte i el manteniment de la diversitat de llengües, i s'ha d'establir una distinció de funcions.

De fet, aquesta sostenibilitat i consegüent subsidiarietat

"S'ha de treballar en mesures realistes i eficaces que garanteixin que a la universitat catalana es pot viure i estudiar en català amb normalitat."

lingüístiques són principis totalment extrapolables a l'entorn universitari català, o ho haurien de ser. Un altre cop amb paraules de Bastardas, "tot el que pugui fer la llengua local NO ho ha de fer una llengua més global". Per tant, hauríem de llegir: "Tot el que pugui fer la llengua catalana (a les nostres universitats) NO ho ha de fer la llengua anglesa (o l'espanyola)".

D'altra banda, durant el curs 2006-2007, i segons dades provisionals i que ha avançat l'Agència Nacional Erasmus, 4.344 alumnes procedents d'altres països han fet estades a les universitats catalanes. Tot i que en xifres totals Catalunya ocupa el quart lloc i va darrere d'altres comunitats autònomes com la de Madrid, la d'Andalusia o la valenciana (4.848, 4.781 i 4.418 alumnes, respectivament), veiem que aquestes quantitats no s'allunyen gaire i que, per tant, el fet que el nostre territori disposi d'una cultura i una llengua pròpies no és cap obstacle perquè les universitats siguin una destinació acadèmica atractiva per als estudiants de fora. Si l'estudiant i el professorat forans escullen venir a les universitats catalanes, és que sospesen altres condicionants, com ara la

"L'objectiu comú és aconseguir que la llengua catalana es trobi a l'alçada de les altres llengües europees en el camp de l'educació superior i que puguem garantir que és vàlida i útil en l'entorn universitari."

qualitat i l'excel·lència del sistema universitari català o el prestigi de les nostres universitats, raons que prevalen sobre la qüestió de tenir una llengua pròpia vista com un obstacle, i que, d'altra banda, també es podria interpretar, i segur que moltes persones ho fan, com un valor afegit.

Tot i així, no val a badar. Les universitats han d'estar preparades per rebre adequadament aquest col·lectiu de mobilitat, han d'apostar per polítiques lingüístiques decidides, de les quals es derivin, entre altres qüestions, uns plans d'acollida de qualitat, i, per tant, han de preveure i detectar totes les necessitats lingüístiques que se'n poden desencadenar i afrontar-les amb èxit amb els recursos i les eines lingüístiques necessàries.

En la definició i la implementació d'aquests plans d'acollida cultural i sociolingüística, els serveis lingüístics universitaris hi tenen un paper fonamental. S'ha de treballar en mesures realistes i eficaces que garanteixin que a la universitat catalana es pot viure i estudiar en català amb normalitat (independentment que la realitat multilingüe afavoreixi que també hi hagi altres llengües de comunicació). S'han de desplegar tot tipus d'actuacions —formatives, d'assessorament, de dinamització...— que facilitin la integració dels estudiants i els professors forans en l'activitat diària, i en català, de les universitats catalanes.

De fet, els serveis lingüístics universitaris, conscients d'aquesta realitat (i necessitat), treballen des de fa temps en projectes i recursos diversos perquè la llengua catalana sigui apta i competitiva en tots els àmbits universitaris: la docència, l'aprenentatge tutoritzat i l'autònom, l'enginyeria lingüística, la recerca i la investigació.

L'objectiu comú és aconseguir que la llengua catalana es trobi a l'alçada de les altres llengües europees en el camp de l'educació superior i que puguem garantir que és vàlida i útil en l'entorn universitari.

Gemma Bonet i Roca
Oficina de Política Lingüística
Comissionat per a Universitats i Recerca